

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Erdély Ország.

Maros-Vásárhely Septemb. 11-dikén 1812.

Megmutattatik végre, hogy a' Fejedelem kegyelme nem tsak az öreg érdemeseket, hanem az ifjakat is kórmányra ültetni kívánnya. G. Bánffy György Hazánk nagy lelkű Gubernátora után, ki 24 esztendőse korában volt Fő Ispány, még tsak égy ült G. Kemény Sámuel Úr illy ifjú korában Fő Ispányi székben. A' mi időnknek nem kis örömet, ad az, hogy a' mind familiájával, mind talentomaival fénylő ifjú G. Bethlen Imre Urat kegyelmes Fejedelmünk azon fontos hivatalnak elviseelésére elég erős lelkűnek, megért szívűnek, magához és nemzetéhez elég hűséges lélekkel bírónak esmérvén, Nemes Küküllő Vármegyében Fő Ispányi hivatalra emelte, 's kegyelmes collationalissánál fogva Julius 29-ikán a' fő Ispányi székbe, két királyi Commissariusai ú. m. a' nagy m. Gr. Bethlen Gergely Gubernialis Consiliarius és ugyan Gubernialis Titoknok G. Bánffy József Gubernátorunk' kedves fia által székébe bé is ültettette. — Minden jó gondolkozású Hazafi elragadtatva érzi magát az illy esetben. Képzelné lehet, mennyin vágytanak ezen örömből vagy részt venni, vagy határtalan örömeiket ezen alkalmatossággal kiönteni, vagy szereteteket ezen kedves és igen szeretett fő Ispányhoz, 's háladáosságokat a' Fejedelemhez kimutatni. — Én is egy voltam ezek között. Midőn az említett hónap

nak 27-dikén közelítenék Sz. Mártonhoz, mely a' Kükküllő vármegyei Praetoriumnak helye, már délutáni 5 óra tájban a' közelebbi falu határain annyi hintókat találtam, hogy 7 pompás hintóknak társaságokban mentünk be a' Sz. Mártoni határokba; a' minden felől toúló sokaságnak száma olly nagy volt, hogy a' takarmányát hordó mezei ga da, terhes szekerevel alig győzte végét hosszát várni, kiknek bajos megítélni, ha vallyon az okozott - é több gyönyörűséget, hogy gabonájokat illy szép nyári napon takarítják, vagy pedig a' hosszasan nyúló fényes hintók, pompás lovak, sok úri méltóságok, és tzipra tselédek. — Midőn közelítenénk a' helységhez, látánk felemelkedve egy magas árbotzfát, nem tudtam triumphust, vagy vitézi játékot képzeljek - é lenni! Elragadtatva juttatá ezen tárgy eszembe a' Torquatusok' innepét és így gondolkoztam: — talán nemzetem' elaludt szokásának felélesztésével akarja valamelly kedves Bethlen jádzoztatni édes érzését a' touló jó szívű hazafiaknak. Ezen magos árbotzfának tetején sok színű pántlikák és keszkenők lebegtenek, 's a' szélnek ezen játéka, mint még annyi vitézi zászlókat képzeltetett előttünk lebegtetni, pénzel töltött erszény, kalapok, 's egyéb e'félék vóltanak még oda feltéve. Azután tudtam - meg, hogy a' ~~örzép~~ 'gustusának és az oda felmászónak jutalmául tétettek - ki azok. Ezzel áitál ellenben vólt egy magos állás, már fel vólt réá húzva egy nagy hordó bor, 's a' kik a' Bachus oltarán szeretnek ingyen áldozni, ide tódúttak, 's a' többitől megkülömböztettek. — Midőn ezen nevetségre méltó két tárgyhoz közelítenénk, egy rémítő tünemény ötlék szemünkbe;

egy kitsiny domb felett kerekedett egy rettentő fekete füst, a' domb körül megént látánk megszámlálhatatlan embereket és egy rettenetes lángot tekeredni egy rakás fából, 's a' körül forgatani egy nagy élőfához hasonló nyárson egy egész ökröt, 's annak szájában egy egész juhot. — A' Gerion és Ziziphus mesés játéka, és a' Görögök' alsó világa az ő füstös isteneikkel juta ekkor eszembe, a' füst, a' lang, az állatoknak sülése, és a' rémítőbe 's bővségbe gyönyörködő köz népnek ily sokasága kinek is juttatott volna egyebet eszébe a' Plútó rettentő országánál? — De elvonta nézésünket ezekről egy ennek áltellenében lévő pompásabb nagy tárgy. Ezt hamar megesmértük, hogy az instellatio napja' estvéjére készített szép tüzi játéknak theatro-ma. A' sok szép inscriptiók, mellyeket Nemzetünk' halhatatlanságot nyert érdemes Poëtájától, az ősz Gyöngyösítől írott szép és sokat jelentő versei már láttzottanak rajta. A' szép mesterségekben magát kínútatott kedves hazánk fia Nagy Sámuel Úr készítette a' tüzi játékot. Ennek a' nézését eltörtük, hogy más nap a' maga méltóságában annát nagyobb örömmel szemlélhessük. De nem lehet eltsalni szemünket a' szép zöld fákból készített sétáló helyről, melly mar ekkor mind a' két nemmel ékeskedett. Az Athenasi Ceramikus juta ennek látására eszembe, 's óhajtottam, hogy mentőlhamarább való megjelenéssel találhassak ottan nemzetünkől sétáló The-mistokieseket és Aristideseket, kik ottana' Nemzet és Fejedelem sorsáról kinyílt lélekkel tanácskoznának. Ennek oldalánál hozszan nyúlva láták egy temérdek leveles színt, könnyű völtk

találni hogy az a' nap' hévsége ellen az ebédlés-re és az ifjak' mulattatására készítettett. — Ílly gyönyörű nézések között érénk a' kapuhoz, meg állítók lovainkat egy leveles sátor előtt; a' szép rendnek, melly az egész innepen uralkodott tanúja vólt az. — Ottan egy arra rendeltetett Commissarius ada egy czédulát, 's annál fogva elvezetérek szállásunkra, széna és zab lovainknak. annyi vólt, hogy abban ílly szűk koszt idején fogyatozást tapasztalni nem lehetett. — A' vatsora elkövetkezvén fényes asztalhoz ültünk. A' hegyek' teteji füstölögtek a' durrogó ágyúktól, 's reszkettek az épületek. Más nap reggel 10 órakor a' Praetorialis házhoz gyűlt a' sokaság, a Vármegye' tagjai az Unitarium templomba gyűltenek 's onnan Obrist. B. Radák Imre, Mélt. Horváth Dániel, Maurer Károly, és Apor Lázár Urakat Deputatióba küldötték, kik meg hívták a' nagy tekintetű Instellator Commissarius G. Bethlen Gergely és G. Bánffy József Urakat, és a' Fő Ispányt. — A' Vármegye' Rendei magyar köntösben voltak, a' Fő Comissarius tiszta aranyba, a' másik pedig tiszta ezüstös köntösbe öltözve szekérbe ültenek. A' Dámák magyar köntösbe veres Posonyi válba, fejekről fekete vapór függött a' földig, melly alól fénylett mindeniknek gazdag Diademjok; az ezen alkalmatosságánál lévő schmukját a' Dámáknak az ahoz értők iszonyú sokra betsüllötték. — A' sok gála hintók és szép lovak között kitettzett az új fő Ispány' hintója és igen szép 6 arany szőrű lovai. A' Báró József Miklós Úr 4 egy forma tarka, és a' G. Bánffy József Úr szürke posta czugjai. A' szekerek mellett és utánna Gavallérok mentek lóhá-

ton. Ezek között elől ment ifjabb Gr. Bethlen Gergely, űlt egy oskolássan kitanűlt fejár farkű és serényű arany fakó csűdűrűn, ez a' híres Bucfalusnak a' fia, az elindűlás után egűnűhűny courbettel kezdette-el menűsűt, 's a' kapű alűl mind lűntzadűba ment-ki, ott elkezdett traversirűzni, 's midűn a' banderiumhoz jutottak, sebes redopirozűsűvűl rűműtette a' nűpet, hűjűba fűjta a' tajtűkot kűt őrű jűkűn, 's lűttatott por tengert tűmasztani lűbaivűl hasa alatt, mellyeket rebesen és magossan eműt, mert a' rajta űlű jű lovas nevette a' nűpnek anxiűtűssűt, 's azonba gyűnyűrkűdűt lova jűtűkűba. — Mellette ment igen szűp és nagy tűzű gyűantsak arany fakó csűdűrűn a' Radnűti G. Bethlen Pűl, ezt kűvette egy szűp és nagy eműű pej czűzűron az ifjű G. Bethlen Aűűm űrűi, és műsok sokan, vűgre mentek a' lovűsz mesterek és a' sok czűfra vezetűkek, ezek kűzűtt producalta magűt a' Fű Ispűny Lovűsz Mestere Berger űr, a' ki ezen alkalmatosűgra kitanűtott űt paripűji kűzűl egűiken a' Jupiteren lovagolt; maga után vezetűtte a' Fű Ispűny szűműra kitanűtott igen szűp szeg paripűjűt a' szűp Fűnit, mellyre a' vűzsza jűvetelkor űl vűn a' Fű Ispűny, czűfra tzafrangjűvűl kűnyűre hűnytatta magűt a' front elűtt, 's szűp hazafűi beszűdet tartott a' szűpen fűlfegyverkezűt nűmesűg elűtt. — Olly szűp gustussal és pompűvűl tartott ezen fű Ispűnyi kűsűrűs, hogy egy Nemzete' dűtsűssűgűben gyűnyűrkűdű Hazafi fűjta, hogy miűrt nem nűzi azt valamelly idegen nemzetbűli, a' ki hűrt mondhatna arrűl, mit szokott tselekedni a' Magyar akkor, midűn egy szeretűt Hazafi atyafia szerentsűjűn őrűvend. — A' szűpen

adjustierozott banderiumot komandirozta G. Rhedey Mihály Májor, egy néhány ifjú Cavallérok voltak a' sereg között, kik között ki tuzettek, B. Radák István, ifjú G. Bethlen József. — Különösen kimútatták magokat barátjukhoz való szeretetekkel G. Rhedey Ferentz és B. Jósika Miklós Urak, a' kik ezen öröm innepnek napjára a' muzsika Bandának tagjait egyforma aranyos köntösbe öltöztették - fel a' magok költségeken. A' muzsika előtt lovagolt G. Rhedey Ferentz Ur Insurgens Major, a' ki ezen tiszteletré pompással felkészítette szép Armédor paripáját a' híres Rhedey Ferentz Erdélyi Fejedelem' lovagló szárnjával, 's azzal nevelte fényét a' pompának.

Az Unitarium templomba bégyűlvén a' Vármegye Rendei, leg elsöben is egy másoknál fellyebb emelkedett ülő helyből, hol tsak ketten ültek a' Commissarius Urak, elkezdette Id Gr. Bethlen Gergely Úr fontos hazafiúi létekel tellyes beszédét; s' által adta a' Vármegyének ö Feliségétől küldött collatióálissát. — Megszolítá annakutánna az új Fő Ispányt. Beszédének fundamentoma e' volt: *Éllyen az új régiség áldja meg az ég.* Melly beszédben olly felséges érzéssel fedezte - fel Nemzetünknek régi szép szokásait, a' ditső Bethlen familia' elhunyt embereinek tseiekedeteit, hogy még egy ember sem volt olyan, a' ki ezen nagy lelku Orátorral együtt azt ne óhajtotta volna, hogy *bár a' régi szép nemzeti szokások felélednének és megújulnának!* Sok volna, a' mellyet ezen nagy ember' beszédéből kellene itten előhoznom, de reménylem, hogy az ezen alkalmatossággal tartatott beszédek; mások előtt is felette érzékenyeknek és hazafiúi érzéssel szöllottaknak tetzvén, ki fognak nyomtatatai. Az ifjú fő Ispánynak és a' nagy tisztelettü Consiliarius G. Bethlen Gergely Úrnak beszédei annyira meghatották a' jelenvalókoak sziveket, hogy midön a' gyűlésben szélllyel néztem alig láték egy vagy két embert, kinek szemei a' könnytől szárazak lettek volna. De nem lehet elhalgatni Bardecz Ádám Úrnak szép beszédét,

ki nagy tudománnyal és patriotizmussal annyira tündöklött, hogy Demosthenest gondolta az ember beszélni az Areopaguson vagy az Anphictionok gyűlésében. A' volt Fő Bíró Földvári Mihály Úr beszéde sok szíveket megilletett, melyben különösen kifejezte nemes érzését a' Bethlen házhoz. A' Tek. Pásztói és az újonnan hivatalára felesketett ifjú V. Ispány Szegedi Ignátz Urak' beszédei is, és a' Fő Notarius Szentpáli Úré sok gondolatokra adtak alkalmatosságot a' jelenlévőknek.

Igy mene véghez a' czeremonia a' templomban, 's felesketvén a' Fő Ispánt a' Vármegye előtt a' Fejedelem' hűségére, onnan a' nép és a' Vármegye Rendei megént olly fénnel és pompával, a' millyennel oda mentek volt tértek vissza a' Praetoriumhoz nagy muzsika és ágyú durrogások között. — Ekkor a' nagy ebéd elkezdődött; 400 ember ült hosszan egy asztalnál, 's minden száz ember között egy fehér és egy vörös zászló volt felemelve. A' sűrű poharazásokra durrogtak a' sok ágyú. A' Fejedelem' szerentséjéért kiabált a' nép, 's igazságos és nagy lelkű Gubernátorunk' kívánt életéért ezerszer meg ezerszer megújított kiáltások és ágyú lövések hagsogatták az egeket; vajha ezen kiáltások meghatnák a' kegyes egeket, és ötet nekünk még sok esztendőkre megtartanák! — Három rendbéli muzsikusok formálták ezen rengeteg ebédlő szímben a' chorust, és a' köszönetet egyik asztal végétől a' másikig a' vidám Gerendi Hadnagy Úr vitte lóháton. A' szép rend, a' sok ezüst nemű, mely az asztalon volt, a' sok számtalan étkek' nevei eleven tanúi voltak annak, hogy az ifjú G. Bethlen Gergely, és Bethlen Sándor Urak voltak a' Gazdák, a' Gazdaszszonyok pedig G. Rhédei Mihályné és az ifjú G. Bethlen Gergelyné. — A' tántz közben annyi volt a' hívesítő ital, hogy a' fagyaltat és a' mandola tejet az uraság legényei, szemeimmel láttam, hogy sorba állottak és úgy itták, mellyeket a' tántzoló szálákból vissza vittek. Mindenben hasonló bővség volt

itten, reggelenként minden vendégnek ezüstben és porcellánban bővséggel vitték a kávé és nád mézet, 's a' kinek más fölöstökömrre volt szüksége minden készen volt. — A' kotsisoknak minden ebédre és vatsorára egy font húst adtak, 's rendelés volt eránta, hogy a' gazdaszszonyok. a' hol szálva volt az Uraság meg készítette, bora pedig minden kotsisnak napjára egy kupa járt. A' legényeknek külön a' szakáts készített, és muzsika szónál ettek, 's hort annyit kaptak a' mennyit kívántak. Zabról és szénáról is oly bőv és jó provisio volt, hogy a' (Seelenwanderung) a' Lelkeknek állatokba való költözések ha igaz volna, most az egyszer az Instellation jelen volt lovakba szorúlt szerentsétlenek' leike érzették a' menny országot.

A' tántz minden estve egész vírattig tartott, és igen nagy megelegetéssel mentek - el ezen innepről mindenek. Nem kis díszére szolgált mind ezen innepnek, mind magának az ifjú fő Ispánnak a' jelen lévő minden Status' és Religio' tudossai. — A' sok Szász, Görög, Oláh, és Magyar Papok 's Professorok egy külön státust láttattak formálni. — A' M. Vásári Collegium két nagy érdemű Professorainak Dósa Gergely és Antal János, és a' Székely Udvarhelyi nagy érdemű és tudományú Professor Szigeti Uraknak vala az az öröme, hogy illy kedves tanítványoknak hivatalra lett felemeltetésén jelen lehetének. Melly boldog embernek mondhatják magokat ezen Hazánknak három érdemes emberei, hogy illy férfiat neveltek és adtak a' Fejedelemnek, a' Nemzetnek és a' Hazának. Mi is köszönjük nékiek. Engedje az ég, hogy a' Haza ennél még magosabb kormányait is bízhasa kezére és szívére; a' nemzet pedig érezze nőnni szívében az esztenők' nevedésével hívségének 's tiszta lelkének lángját!

A' többi következik.